

Vigs Gods i Thy.

Af P. L. Hald.

I Traps Danmark anføres efter Danske Atlas, under Vigsø Sogn (Hillerslev Herred), at der i et Dokument af 1406 nævnes "den Gard Wigh og Vigxfang, med alt det Gods der tilligger og fem Gårde, som forud kaldedes Sætrichs Goths i Thyudh."

Som bekendt bestræbte Dronning Margrethe sig for at sikre Kronen Adkomstbreve på de mange Ejendomme, som under de urolige Tider under Christoffer d. 2. og Holstenervæden var gåede over på bjergsomme Herremænds Hænder, og blandt disse var også Vig, som en Adelsmand ved Navn Torkil Myg samt hans Hustru og Søster afstod al Ret til og overlod Dronningen. For yderligere at sikre Besiddelsen lod hun siden Gården tildømme Kronen til "evig Eje".

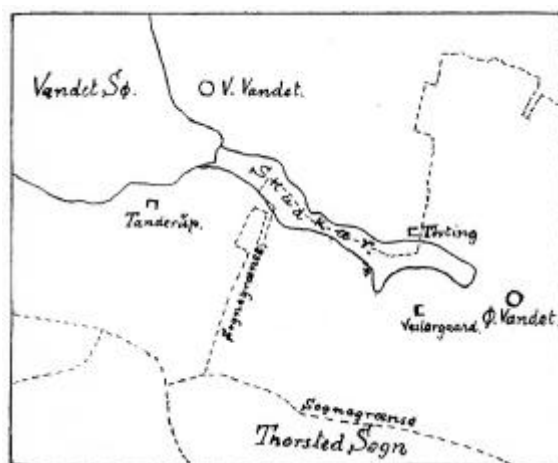
Vig udgjorde senere sammen med Øland (i Haring Sogn) et mindre Len, der en Tid indehaves af Niels Kjeldsen Jul og senere af hans Enke Margrethe Sandbjerg for efter hendes Død at forlenes til Niels Krabbe til Vesløgård mod en Afgift af 40 Daler. I Henhold til et kongeligt Missive af 12. April 1597 til Lensmanden over Ørum Len, Johan Rud, overtog denne Vigs Gods (sammen med Thisted Bispegård), som siden denne Tid hørte under Ørum.

Det havde jo imidlertid sin Interesse at få at vide hvor Gården har ligget. Under Vigsø skriver Pontoppidan i Danske Atlas videre, "at Kongen her havde en Gård eller Kongsgård med noget Gods til, som kaldtes Vigsgård og Vigs Gods i Thy", men som det vil fremgå af det følgende, er det sikkert nok kun en Navnelighed mellem Sognet og Gården, som har forledet Pontoppidan til at henlægge den til dette Sogn.

I Niels Krabbes Forleningsbrev nævnes imidlertid de til Vig Len henhørende Ejendomme, nemlig: 1 Gård i Vig. 1 Gård i Tanderup, Vestergård, 2 Gårde i Øster Vandet, 1 Gård i Tøfting og 5 Gårde og 2 Gadehuse i Torsted. Af de nævnte Ejendomme ligger Tandrup i Vester Vandet Sogn, umiddelbart ved den nuværende Søes sydøstlige Hjørne, Tøfting og Vestergård i Øster Vandet Sogn, og umiddelbart herop til disse Gårdes Ejendomme støder Torsted Sogn. Selv om et Lens Ejendomme kunde ligge vidt spredte, så vilde det være urimeligt at tænke sig, at Vig skulde ligge i det længere bortliggende Viksø Sogn, medens de andre Gårde ligger som anført. Knud Ågård anfører da også sin Beskrivelse over Thy (1802) under Øster Vandet Sogn, at "ved Sandgårdene skal have stået en Herregård, kaldet Viigs Gård, beboet af Adel", og han tilføjer: "dens Sted kand endnu sees".

Vester Vandet Sø har tidligere strakt sig længere mod Øst til tæt op til Ø. Vandet, og denne Fortsættelse, som nu ses som et langstrakt fugtigt

Engdrag, der tidt en stor Del af Året står under Vand, kaldes Skadkær. Tøfting (Tøvting) ligger Nord for dette Engdrag, og Syd for dette Vestergård, der sammen med et Par andre Gårde tidligere benævnedes Sandgårde; den nuværende Søndergård, der ligger Nordvest for Øster Vandet, er flytte herfra. Det bliver altså Syd for Skadkær i Nærheder af Vestergård at Stedet må søges.

X afmærker Stedet, hvor Gården Vig har ligget

Vestergård ligger ret højt over den gamle Sø, der her har haft sin Grænse ved nogle temmelig stejle Brinker, men nedenfor den, omtrent i vestlig Retning har Søen dannet en mindre Bugt eller Vig, og en gammel stedkendt Mand har fortalt, at han i sin Ungdom havde hørt, at her skulde der en Gang have ligget en gammel Gård kaldet Vigsgård, og han kunde nærmere påvise Stedet, der nu viser sig som en lav Banke liggende Vest for den lille Bugt. En gammel Brønd eller stensat Kilde findes på Stedet, men om den kan føres tilbage til den gamle Gård er uvist. Efter disse Oplysninger tør man da fastslå, at den gamle Gård har ligget her og fået sit Navn efter Beliggenheden ved den lille Vig, og samtlige Ejendomme, der har hørt til Lenet, har da ligget umiddelbart ved Siden af hinanden. Hvornår Gårdens Bygninger er forsvundne, er det vanskeligt at sige noget om. Blandt de mange Sagn, som Egnen er så rig på, er der da også et, der fortæller, at Gården blev ødelagt og brændt under Bondeoprøret 1441. Det må man imidlertid vist tage, for hvad det er, Gården omtales jo langt senere. Langt sandsynligere er det Sandflugten, der er Skyld i at Gården er forsvundet. Dens Ejendomme må rimeligvis have ligget mellem Skadkær Eng og op mod Thorsted og V. Vandet Sognegrænser, men dette Område er netop en gammel Sandflugtsejendom, der her strækker sig helt ind til Skinnerup, Nord for Thisted. Da Sandflugten i det 16. og 17. Århundrede hærgede Vandet Sogne, er Gårdens Marker blevne ødelagte og ved sidstnævnte

Århundredes Slutning er den nedlagt; nu plantes der på det ovenfor betegnede Område. Da den mundtlige Overlevering om dens Beliggenhed har holdt sig til Nutiden, synes Gårdens Forsvinden heller ikke at kunne ligge alt for langt tilbage i Tiden.

Kilder: Foruden de i Teksten nævnte er benyttet Erslev: Dronning Margrethe samt Danmark - Norges Len og Lensmænd. Tak for god Bistand ved Efterforskningen af den gamle Gård skyldes Kr. Andersen, Vandetgård.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1920, side 183-186)